

ŞUARÂ

﴿ ۲۶ ﴾ سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

Şuarâ, Sûresi mekkîdir. Anak Âhirinde « وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ » dan nihayete kadar

beş âyet Medinede nâzil olmuştur. Vechi tesmiyesi de bu âyetler olduğu zâhirdir.

Âyetleri: - Kûfî, şamî medenî ta'dadında iki yüz yirmi yedi, diğerlerinde iki yüz yirmi altıdır.

Kelimatı: - Bin iki yüz doksan dokuzdur.

Hurufu: - Dört bin beş yüz kırk ikidir.

Fasılası: - لام ﴿ ملن ﴾ م . ل . ن dört âyette Âhiri İsrâîl.

Bu sûre, Sûrei Fûrkandaki inzârın misalleriyle best-u tafsilini ve onun gibi Resulullah'a tesliyyeyi tazammun

ediyor şöyle ki:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
﴿١﴾ طَسَمَ ﴿٢﴾ تِلْكَ اٰیٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِیْنِ ﴿٣﴾ لَعَلَّكَ
بَاخِعٌ نَفْسَكَ اَلَّا یَكُوْنُوْا مُؤْمِنِیْنَ ﴿٤﴾ اِنْ نَشَا نُنَزِّلْ عَلَیْهِمْ
مِنَ السَّمٰوٰتِ اٰیَةً فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خٰضِعِیْنَ ﴿٥﴾ وَمَا یَاْتِیْهِمْ
مِنْ ذِكْرِیْ مِنْ الرَّحْمٰنِ مُحَدَّثٍ اِلَّا كَانُوْا عَنْهُ مُعْرِضِیْنَ ﴿٦﴾ فَقَدْ
كَذَّبُوْا فَسَیٰٓاْتِیْهِمْ اَنْبَیَآءٌ مِّمَّا كَانُوْا بِهِ یَسْتَهْزِؤْنَ ﴿٧﴾

sh:»3618

﴿٧﴾ اَوْلَمْ یَرَوْا اِلَی الْاَرْضِ كَمْ اَنْبَتْنَا فِیْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ
كَرِیْمٍ ﴿٨﴾ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِیْنَ ﴿٩﴾
وَ اِنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِیْزُ الرَّحِیْمُ ﴿١٠﴾

Meali Şerif

طسم 1 Bunlar sana o mübin kitabın âyetleri 2 Sen âdetâ kendine kıyacaksın mü'min olmayacaklar diye

3 Dilersek üzerlerine Semadan bir âyet indiriveririz de ona boyunları eğile kalır 4 Bununla beraber

Rahmandan kendilerine yeni bir zikir gelmiyor ki ondan yüz çevirmiş olmasınlar 5 Evet tekzip etmekte,

fakat onlara o istihza ettikleri şeyin müdhiş haberleri gelecek 6 Arza bir bakmadılar da mı? biz onda her

hoş çiftten ne kadar bitirmişiz. 7 Şübhesiz ki bunda mutlak bir âyet var, hemde ekserisi mü'min olmadı 8 Ve

şübhesiz ki rabbın o öyle azîz, öyle rahîm 9

1. ﴿طسم﴾ ط س م - Bu Sürenin ismi, ma'nâsını Allah bilir. «طا ذى الطول» den «

طا» dan diye Muhammed İbni Kâbdan bir rivayet de vardır. «سین» den «قدوس»

şiddet harflerinin en şedidi, kalkale harflerinin en sert, isti'lâ harflerinin en kalını olduğu cihetle ilk seste bu

Sürenin şiddetli bir inzar ifade ettiğini de ihsas eder. «Ta» nın Ture, «Sîn» in Musâya, «mim» in

Muhammede bir iyması da zihne çarpar.

2. ﴿تلك﴾ Bunlar - bu Sürede böyle basit heca harflerinden müellef olarak okunacak âyetler işte

﴿آياتُ الكتابِ المُبينِ﴾ o mübîn kitabın âyetleridir-

sh:»3619

MUBÎN, «bâne» ma'nâsına «ebâne» den «beyyin» gayet açık, parlak demek olduğundan kitabı mübîn

i'cazı zâhir olan parlak kitab demek olur ki murad Kur'andır, hakkı beyan eden demek dahi olabilirse de

makama enseb olan evvelkidir.

4. ﴿مِنَ السَّمَاءِ آيَةً﴾ Semadan bir âyet - iymana ilca edecek cebrî bir âyet, tepeden inme

ka'f bir beliyye. Halbuki Peygamber ve kitab göndermekten muradı ilâhi cebr ile değil, rıza ile kemale

erdirmektir.

﴿اعْنَاقُهُمْ﴾ Boyunları - huzu' boyun eğmek ma'nâsını anlattığından buradaki a'nak, cemaat

ma'nâsına unukun cem'i olmak da tecviz edilmiştir. Ya'ni bütün cemaatleriyle ona boyun eğerler 5.

﴿ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ﴾ Rahmandan zikir - va'z-u ihtar yâhud Kur'an 7.

﴿كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ -

KERÎM, her şeyin iyisi, a'lâsı, faidelisi.

ZEVC, burada sınıf cins, nev'i.

İNBAT, zâhiren nebatâta münhasır gibi görünürse de hayvanâta ve insana dahi şamildir. Zira hepsinde kuvvei namiye vardır. Maamafih yalnız nebatâtı mülâhaza kâfidir. Ya'ni o Arzda sınıf sınıf her türlüünden ne kadar güzel ve faideli nebatât bitirmişiz ve bitirmekteyiz ? Baksalar a. Filvaki' Yer yüzündeki o çeşit çeşit nebatatı güzel bir tasnif ile gözden geçirmeli de bir bakmalı, o ne kadar hoş. ne kadar mütevvî', ne kadar faideli çiftler? Aynı muhîit içinde o türlü elvan, türlü eşkâl, türlü ezhar ve esmar türlü havass ile o kadar muhtelif sınıflar, cinsler, nevi'ler, çeşitler, o güzel çiftler nasıl tertib ve tanzim olunup çıkıyor? Hem ölüp kurulduktan sonra yeniden yeniye kaç kerreler bitirilip bitirilip duruyor. Hiç bu

sh:»3620

mükemmel san'at bir kör tabiatın kendi kendine tekâmülü olur mu? 8. ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ﴾

Şübhesiz ki bunda - bu inbatta yâhud biten her zevci kerimde ﴿لَايَةٌ﴾ mutlak bir âyet var - Allahın

birliğine, rahmetinin genişliğine, kudretinin büyüklüğüne, Âhiretin varlığına delâlet eden, imanı iktıza

eyliyen bir delil var. ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ Bununla beraber ekserîsi mü'min

olmadı - hattâ nebatât ve hayvanât müteleasyile meşgul olan ve tasniflerini yapanların bile bir çoğu Allaha

iyman edecek yerde küfre gittiler 9. ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ ve şübhe

yok ki rabbın o öyle azîz öyle rahîmdir - azîz dilediğini yapar. Binaenaleyh dilediği anda kâfirlerden

intikamını alır, te'hîr ediyorsa rahîm olduğu için ediyordur. Şübhesiz iyman edenleri rahmetiyle bekâm

edecektir. Şimdi bunu bervechi âti yedi kissaile tenvir buyuracaktır.

﴿١٠﴾ وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنْ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ
﴿١١﴾ قَوْمَ فِرْعَوْنَ ۖ أَلا يَتَّقُونَ ﴿١٢﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ
يُكذِّبُونِ ﴿١٣﴾ وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ
هَارُونَ ﴿١٤﴾ وَلَهُمْ عَلَىٰ ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٥﴾
قَالَ كَلَّا ۖ فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا ۖ إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٦﴾ فَآتِيَا
فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾ أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا
بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٨﴾

﴿١٨﴾ قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ
سِنِينَ ﴿١٩﴾ وَفَعَلْتَ فَعَلْتِكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ
﴿٢٠﴾ قَالَ فَعَلْتُهَا إِذَا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢١﴾ فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ
لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ
﴿٢٢﴾ وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ
﴿٢٣﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبُّ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَ
لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْتَمِعُونَ ﴿٢٦﴾ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ
الْأَوَّلِينَ ﴿٢٧﴾ قَالَ إِنْ رَسُولُكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ
﴿٢٨﴾ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٢٩﴾ قَالَ لَعْنِ اتَّخَذتَ إِلَهًا غَيْرِي لِأَجْعَلَنَّكَ مِنَ
الْمَسْجُونِينَ ﴿٣٠﴾ قَالَ أَوْلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ ﴿٣١﴾ قَالَ
فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾ فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ
ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ﴿٣٣﴾

sh:»3622

﴿٣٣﴾ وَنَزَعَ يَدَهُ فَادَا هِيَ بِيضَاءُ لِلنَّاطِرِينَ ﴿٣٣﴾

Meali Şerifi

Bir vakit da rabbın, Musaya nidâ buyurdu: git o zalim kavme dedi 10 Fir'avn kavmine, daha sakınmıyacaklar

mi? 11 Yarab! dedi: doğrusu ben korkarım ki beni tekzip ederler 12 ve Göğsüm daralır, dilim açılmaz, onun

için Harûna da risalet ver 13 Hem onlara üzerinde bir günah var, ondan dolayı korkarım ki hemen beni

öldürürler 14 Hayır, buyurdu: haydi ikiniz bir, âyetlerimizle gidin, her halde biz sizinle beraberiz,

dinliyoruzdur 15 Haydin Fir'avne varın da deyin : inan biz, rabbülâleminin resulüyüz 16 Beni İsraili bizimle

beraber salıver 17 Â, dedi: seni çocukken bizde büyütmedik mi? hem bizde ömründen senelerce kaldın 18

Hem de o yaptığın fi'li yaptın, o halde sen o nankör kâfirlerdensin 19 O vakit, dedi: o fi'li yaptım

şaşkınlardandım 20 Onun üzerine vaktâki sizden korktum, içinizden kaçtım, derken rabbım bana hüküm

ihsan buyurdu ve beni mürselinden kıldı 21 O başıma kaktığın bir ni'met de Beni İsraili kul, köle edinmiş

olmandır. 22 Fir'avn, rabbülâlemin de nedir? dedi 23 Göklerin ve Yerin ve bütün aralarındakilerin rabbi,

eğer ehli yakîn iseniz dedi 24 Etrafındakilere dinlemez misiniz? dedi 25 Rabbinizin ve evvelki atalarınızın rabbi dedi 26 Her halde size gönderilmiş olan resulünüz mutlak mecnun dedi 27 Meşrik ve Mağrîbın ve bütün aralarındakilerin rabbi, eğer siz âkıl iseniz dedi 28 Yemin ederim ki dedi: eğer benden başka bir ilâh tutarsan seni mutlak ve muhakkak zindandakilerden ederim 29 Ya, dedi: sana ap açık isbat edecek bir şey getirdimse demi? 30 Haydi, dedi: getir onu bakayım sadıklardan isen 31 Bunun üzerine Asasını bırakıverdi, ap açık bir ejderha kesiliverdi 32 Bir de elini çektı çıkardı, o da bakanlara bem beyaz oluverdi 33

sh:»3623

14. ﴿وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ﴾ onlara üzerimde bir günah var - Şûrei Kasasta geleceği üzere

kazara kıptiyi öldürmüştü. Zenb ta'biri onların zu'muna nazarandır. ﴿فَاخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِي﴾

onun için hemen beni öldürüvermelerinden korkarım - risaleti eda etmeden evvel katlolunmaktan

korkuyor. 23. ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ - rabbül'âlemînin Resülüyüz

denildiği için Firavn: hem o rabbül'âlemin nedir? Diyor « ما » ile sūal mahiyetten sūaldir. Mahiyet

kelimesi « ما » ya nisbettendir, ya'ni « ما » sūaline verilecek cevabdır. Demek ki Firavn bu sūal ile

rabbül'âlemînin mahiyetini sormuş oluyor. Bir şey'in mahiyeti ise emsalile beraber müşterek oldukları

hakikati külliyyedir. Fülânın mahiyeti nedir ? Denildiği zaman ona şeriklerle beraber ne denilir? Nev'i

veya cinsi nedir? Denilmiş olur. Halbuki Allah tealânın şeriki, misli, nazırı muhal olduğundan ona mahiyet

tasavvur olunamaz. Onun için Hazreti Musâ, cevabda üslûbi hakîm denilen tarzı iltizam edip yalnız

rabbül'âlemîn ismini mefhumile tasavvur ettirmek üzere âlemîni tefsir ederek 24.

﴿قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّكُمْ مُوقِنِينَ﴾

Semavat ve Arzın ve bütün aralarındakilerin rabbi, eğer iykana ehl iseniz dedi ya'ni iykana ehil değil

iseniz anlamazsınız. Fakat eşyayı tahkik etmiş, sebepsiz bir hâdise olamayacağına bir yakîn edinmiş iseniz

bilirsiniz ki bu üstünüzdeki Semavat ve altınızdaki Arz ile aralarındaki bütün bu mahsûsat, hudûsleri

teaddüleri, teşekkülleri, tefayyürleri ve bütün nızamı tehavvülleri ile bir rabbın tahti hukûm ve terbiyesinde

bulduğuna ve bütün mümkinatın fevkında olan o vacibül'vücûdun şeriki olamayacağından nefsi

mahiyetile ta'rif olunamayıp ancak asâri zâhiresiyle bilinebileceğinden yakîn hasıl ederdiniz. Bu cevaba

karşı Fir'avn 25. ﴿قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ آلَا تَسْتَمِعُونَ﴾ etrafındakilere

dinlemezsiniz dedi - bakın bakın ben ne soruyorum o nasıl cevap veriyor demek istiyor ve ihtimal ki

tabiatın rabba ihtiyacını kabul etmiyordu. Onun için Musâ 26.

﴿قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ rabbınız ve evvelki atalarınızın rabbi dedi

- tabiat üzerinde mutasarrıf olan bununla beraber hükûmete ihtiyaçları ma'lûm bulunan zevil'ukulün bariz

olan delâletini ileri sürdü ki âlemîn mefhumunun rûknü bulunuyordu. Bunu sizin ve atalarınızın diye hitab

ve izafetle ifade etmesi de daha ziyade müessir ve vazih olmak içindir. Çünkü sizin rabbınız demekle kendi

ihtiyaçlarını göstermiş oluyor. Ve evvelki atalarınız demekle de beşerriyyetin faniliğini anlatarak gururlarını

kırmış bulunuyor. Bununla beraber zevil'ukul hayyizde göstermekle kendilerine bir şeref de izafe

eyliyordu. Buna mukabil Fir'avn yine etrafındakilere hitaben 27.

﴿قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ﴾ her halde size

gönderilmiş olan Resulünüz mutlak mecnun dedi - bu suretle Resulünüz demesi belli ki bir istihza

oluyordu. İşte Fir'avnlık taslıyanların hepsi de ilâhilere böyle mecnun derler, alay ederler. Bidayeten

yumuşaklıkla hakîmâne idârei kelâm eden Musâ bu inad ve tecavüze karşı yine evvelki kelâmını tefsir

ederek mislile mukabele etti 28.

﴿قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ﴾

o Maşrik ve Mağbirin ve bütün aralarındakilerin rabbi eğer siz âkil iseniz dedi - ya'ni her gün gürüldüğü üzere güneşi doğurup batıran, o Maşrik ve Magribi ta'yin eden ve değiştiren ve bu suretle ecranı hareket ettirerek bütün kâinatı idare eden. hepsinin üzerinde huküm süren, hepsinin sahib ve maliki o, eğer siz âkil olsanız bunu anladınız, o Maşrik ve Mağribin rabbi bizi parlatıp sizi dulundurmağa (batırmağa) kadir ve

sh:»3625

şerikten münezzehtir olduğunu anladınız da o nedir diye sormazdınız. Bu def'a da Fir'avn münakaşadan tehdide geçerek 29.

﴿قَالَ لَئِنِ اتَّخَذَتِ الْهَاءَ غَيْرِي لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ﴾

kasem ederim ki dedi: eğer benden başka bir ilâh ittihaz edersen seni mutlak ve muhakkak o

zindandakilerden ederim - zindana atarım yerinde bu ta'biri kullanması o zindandakilerin halindeki fecaati

bilhassa hatırlatmak içindir.

﴿٣٤﴾ قَالَ لِلْمَلَأِ حَوْلَهُ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾ يُرِيدُ

أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٣٦﴾ قَالُوا
أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٧﴾ يَأْتُوكَ بِكُلِّ
سِحْرٍ عَلِيمٍ ﴿٣٨﴾ فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٣٩﴾
وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٤٠﴾ لَعَلَّنَا نَتَّبِعَ السَّحَرَةَ
إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا
لِفِرْعَوْنَ أَئِنَّا لَنَا لِأَجْرٍ إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ
نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٣﴾ قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقُوا
مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٤٤﴾ فَالْقُوا حِبَالَهُمْ وَعَصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ
فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٥﴾ فَالْقَى مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا
هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٦﴾ فَالْقَى السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿٤٧﴾

sh:»3626

﴿٤٧﴾ قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٨﴾ رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ
﴿٤٩﴾ قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَدْنَا لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي
عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ

خَلَّافٍ وَلَا صَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٠﴾ قَالُوا لَا ضَيْرُ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥١﴾ إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٢﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي انكُمْ مُتَّبِعُونَ ﴿٥٣﴾ فَارْسَلْنَا فِرْعَوْنَ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٤﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٥﴾ وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ ﴿٥٦﴾ وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَادِرُونَ ﴿٥٧﴾ فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٨﴾ وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٩﴾ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٦٠﴾ فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦١﴾ فَلَمَّا تَرَاءَ الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرِكُونَ ﴿٦٢﴾ قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٣﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطُّودِ

الْعَظِيمِ ﴿٦٤﴾

﴿٦٤﴾ وَأَزَلَفْنَا ثُمَّ الْآخِرِينَ ﴿٦٥﴾ وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ

أَجْمَعِينَ ﴿٦٦﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ ﴿٦٧﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ

Meali Şerifi

Etrafındaki cem'iyete bu, dedi: her halde bilgiç bir sihirbaz 34 Sihriyle sizi yerinizden çıkarmak istiyor,
binaenaleyh ne emredersiniz? 35 Bunu ve kardeşini dediler; eğle, şehirlere de derleyiciler yolla 36 Bütün
bilgiç sihirbazları getirsinler 37 Bu suretle ma'lûm bir gün miykat ta'yin olunarak sihirbazlar cemolundu 38
Ve halka siz toplu musunuz denildi 39 Sanırsız bizler sihirbazlara tabi' olacağız şayed onlar olursa galibler
40 Derken vaktâ ki sihirbazlar geldiler Firavne elbette: biz galip gelirse bize mutlak ecir var ya ? dediler 41
Evet, dedi: hem siz o vakit muhakkak mukarrebîndensiniz 42 Mûsâ onlara atın dedi: siz ne atacaksanız 43
Hemen iplerini ve sopalarını ortaya attılar ve Firavnin izzeti hakkı için elbette biz galibiz, şüphesiz, dediler
44 Mûsâ da Asasını koyuverdi, bir de baktılar ki o, her ne dolap çeviriyorlarsa yutuyor 45 Derhal sihirbazlar
secdeye kapandılar 46 "İyman ettik rabbül'âlemîne 47 Musâ ve Hârunun rabbına" dediler 48 Ona, dedi:
ben size izin vermeden iyman ettiniz, anlaşıldı ki o size sihri ta'lim eden büyüğünüzmüş, o halde mutlak

yakında bileceksiniz, çaresiz ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazına kestireceğim, hem muhakkak hepinizi

çarmıha gerdireceğim" 49 Dediler: zararı yok, her halde biz rabbimize döneceğiz 50 Her halde biz

mü'minlerin evveli olduğumuzdan dolayı rabbimizin bize mağfiret buyuracağını ümid ederiz. 51 Hem

Musâya şu vahyi yerdik: kullarımı

sh:»3628

gece yürüt çünkü ta'kib edileceksiniz 52 Firavn de şehirlere asker toplayıcılar gönderdi 53 Şunlar şübhe

yok ki bir şirzimei kaliledirler 54 Fakat hakkımızda çok gayz besliyorlar 55 Biz ise uyanık ihtiyatlı bir

cem'iyet bulunuyoruz. diyordu 56 Bu suretle bunları bostanlardan, pınarlardan 57 Hazineleden, ve

dilrubâ makamlardan çıkardık 58 Ve onları Beni İsaile miras kıldık 59 Derken arkalarına düştüler Güneş

doğmuştu 60 Vaktâ ki iki cem'iyet birbirine göründü Musânın eshabı yakalandık dediler 61 Hayır asla,

dedi: rabbim muhakkak benimledir, bana yolunu gösterecektir 62 Bunun üzerine Musâya "vur Asan ile

denize " diye vahyeyledik, vurunca bir infilak etti her bölük koca bir dağ gibi oluverdi 63 Ötekileri de buraya

yanıştırmıştık 64 Musâyı ve maiyyetindekileri tamamen necata çıkardık 65 Sonra da ötekileri gark ettik 66

Şübhesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü'min olmadı 67 Ve şübhesiz ki rabbın o öyle azîz

﴿٦٩﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٧٠﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَنْزِلُ لَهَا عَافِينَ ﴿٧٢﴾ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٣﴾ أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٤﴾ قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٥﴾ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٦﴾ أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٧﴾ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٨﴾

sh:»3629

﴿٧٨﴾ الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٩﴾ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٨٠﴾ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨١﴾ وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨٢﴾ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٣﴾ رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِّنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾ وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٥﴾ وَاجْعَلْنِي

مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٦﴾ وَأَغْفِرُ لَابِيَّ إِنَّهُ كَانَ مِنَ
الضَّالِّينَ ﴿٨٧﴾ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٨﴾ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ
مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٩﴾ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٩٠﴾
وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩١﴾ وَبَرَزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ
﴿٩٢﴾ وَقِيلَ لَهُمْ آيِنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٣﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ
هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٩٤﴾ فَكُفِّبُوا فِيهَا هُمْ
وَالْغَاوُونَ ﴿٩٥﴾ وَجُنُودُ ابْلِيسَ أجمعُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا وَهُمْ
فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٧﴾ تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ
﴿٩٨﴾ إِذِ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٩﴾ وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا
الْمُجْرِمُونَ ﴿١٠٠﴾ فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠١﴾ وَلَا صَدِيقٍ
حَمِيمٍ ﴿١٠٢﴾ فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

sh:»3630

﴿١٠٣﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾
وَأَنَّ رَبَّكَ لَهْوَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿١٠٥﴾

Meali Şerifi

Onlara İbrahim'in kisasını da oku 69 O bir vakit babasına ve kavmine: siz neye taparsınız? dedi 70 Bir takım putlara taparız da dediler: onlar sayesinde toplanırsınız 71 Onlar, dedi: dua ettiğiniz vakit işidirler mi ? 72 Veya size bir menfaat verir yahud bir zarar ederler mi 73 Yok dediler: atalarımızı bulduk, böyle yapıyorlardı 74 Şimdi, dedi: gördünüz a o sizin ve eski atalarınızın taptıklarını 75 Hep onlar benim düşmanım ancak o rabbül'âlemîn başka 76. 77 O ki beni yarattı sonra da bana o hidayet eder 78 Ve o ki bana o, yedirir, o içirir, 79 Hastalandığım vakit da bana o şifa verir 80 Ve o ki beni öldürür, sonra beni yine diriltir 81 Ve o ki ceza günü ben onun günahımı afıvbuyurmasını niyaz ederim 82 Yarab, bana bir hüküm ihسان et ve beni sâlihine ilhak buyur 83 Ve bana sonrakiler içinde bir "lisanı sıdık" tahsiys eyle 84 Ve beni naiym cennetinin varislerinden eyle 85 Babama da mağfiret buyur, çünkü o yanlış gidenlerden idi 86 Ve utandırma beni ba's olunacakları gün 87 O gün ki ne mal faide verir ne oğulları 88 Ancak Allaha selim bir kalb ile varan başka 89 Hem müttekiler için cennet yaklaştırılmış 90 Azgınlar için de Cehennem hortlatılmıştır 91 Ve bunlara hani rede o Allahın gayrıdan taptıklarınız ? Nasıl size yardım ediyorlar veya kendilerini kurtarıyorlar mı ? denilmekte 92. 93 Ve arkasından hep onlar o Cehennemine içine

fırlatılmaktadır 94 Ve bütün o İblis orduları onun içinde birbirleriyle çekişirlerken şöyle demektedirler 95. 96

Tallahi biz doğrusu açık bir dalâl içinde imişiz 97 Çünkü sizi rabbül'âlemîn seviyyesinde tutuyorduk 98 Ve

bizi hep o mücrimler

sh:»3631

şaşırtmıştı 99 Bak şimdi bizim için ne şefaathiler var 100 Ne de yakın bir sadık 101 Bari bizim için geriye bir

dönmek olsa idi de mü'minlerden olsa idik 102 Şübhesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi

mü'min olmadı 103 Ve şübhesiz ki rabbın o öyle azîz öyle rahîm 104

84. ﴿وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ﴾ LISANI SIDK - Dünyada

Kıyamete kadar eseri bakı kalacak güzel bir nam, ya'ni bir husni sıyt, dosdoğru bir zikri cemîl, şaşmaz bir

yadı hasen, onun için her ümmet, Hazreti İbrahimi seve gelmiştir. Yahud zürriyetim içinde benim asıl

dinimi yenileyecek, benim gibi sidk ile tevhide da'vet edecek bir sâdik dil ki Muhammed sallallahü aleyhi

vesellemdir. 103. ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ﴾ Şübhesiz bunda - şu okunan İbrahim kıssasında

﴿لَايَةٌ﴾

mutlak bir âyet var - ya'ni ibret ve öğüd alınacak, ders edinilecek büyük bir hucet ve

﴿١٠٥﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٦﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ
اٰخُوهُمْ نُوحٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٠٧﴾ اِنِّى لَكُمْ رَسُوْلٌ اٰمِيْنٌ
﴿١٠٨﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ ﴿١٠٩﴾ وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ
اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١١٠﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ
وَاَطِيعُوْنَ ﴿١١١﴾ قَالُوْا اَنُؤْمِنُ لَكَ وَاَتَّبِعَكَ الْاَرْذَلُوْنَ ﴿١١٢﴾

﴿١١٢﴾ قَالَ وَمَا عَلِمِيْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١١٣﴾ اِنْ
حَسَابُهُمْ اِلَّا عَلَى رَبِّىْ لَوْ تَشْعُرُوْنَ ﴿١١٤﴾ وَمَا اَنَا بِطَارِدِ
الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١٥﴾ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿١١٦﴾ قَالُوْا لَعْنُ
لَمَ تَنْتَهَ يَا نُوحُ لَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْمَرْجُوْمِيْنَ ﴿١١٧﴾ قَالَ رَبِّ
اِنْ قَوْمِىْ كَذَّبُوْنِىْ ﴿١١٨﴾ فَافْتَحْ بَيْنِيْ وَبَيْنَهُمْ فَتَحًا وَنَجِّنِيْ
وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١٩﴾ فَاَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِى الْفُلِكِ

الْمَشْحُونِ ﴿١٢٠﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدَ الْبَاقِينَ ﴿١٢١﴾ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ
الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

Meali Şerifi

Nuh kavmı gönderilen Resulleri tekzip etti 105 O vakit ki kardeşleri Nuh onlara şöyle demişti: siz Allahdan

korkmaz mısınız ? 106 Haberiniz olsun ben size gönderilmiş bir Resulüm, bir eminim 107 Gelin Allahdan

korkun, bana itaat edin 108 Buna karşı ben sizden bir ecir de istemiyorum, benim ecrim ancak

rabbül'âlemîne aiddir 109 Gelin Allahdan korkun bana itaat edin 110 A, dediler: hiç biz sana inanır mıyız ?

Senin ardına hep o ezrail düşmüş? 111 Benim ne ilmim olabilir? dedi: onlar ne yapıyorlarmış 112 Sizin

şuurunuz olsa onların hesabı ancak rabbıma aiddir 113 Hem ben iyman edenleri koğmaya me'mur değilim

114 Ben ancak açık, bir nezirim 115 And ederiz ki dediler; eğer vazgeçmezsen yâ Nuh! Mutlak ve

muhakkak recm edilenlerden olacaksın 116 Yâ reb! dedi: anlaşıldı ki kavmım beni

sh:»3633

tekzib ettiler 117 Artık benimle onların arasını nasıl ayırd edeceksen et de bana ve beraberimdeki

mü'minlere necat ver 118 Bunun üzerine biz de onu ve beraberindekileri o dolu gemide necata çıkardık

119 Sonra da arkasından kalanları garkettik 120 Şübhesiz bunda mutlak bir âyet var 121 öyle iken ekserîsi

mü'min olmadı ve şübhesiz ki rabbın, o öyle azîz, öyle rahîm 122

106. ﴿أَخُوهُمْ نُوحٌ﴾ kardeşleri Nuh - ya'ni aynı kavmden olan Nuh.

﴿۱۲۳﴾ كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿۱۲۴﴾ اِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ
هُودٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿۱۲۵﴾ اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِيْنٌ ﴿۱۲۶﴾
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ ﴿۱۲۷﴾ وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنِ
اَجْرِى اِلَّا عَلَى رَّبِّ الْعَالَمِيْنَ ﴿۱۲۸﴾ اَتَّبِعُوْنَ بِكُلِّ رِيْعٍ اٰيَةً
تَعْبَثُوْنَ ﴿۱۲۹﴾ وَتَتَّخِذُوْنَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُوْنَ ﴿۱۳۰﴾
وَاِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِيْنَ ﴿۱۳۱﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ
﴿۱۳۲﴾ وَاتَّقُوا الَّذِى اَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۱۳۳﴾ اَمَدَّكُمْ
بِاَنْعَامٍ وَبَنِيْنٍ ﴿۱۳۴﴾ وَجَنّٰتٍ وَعَيْوُنٍ ﴿۱۳۵﴾ اِنِّىْ اَخَافُ

عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٦﴾ قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَضْتَ
أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٧﴾ إِنَّ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ
﴿١٣٨﴾ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

sh:»3634

﴿١٣٩﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ
أَكْثَرَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾

Meali Şerifi

Âd, gönderilen Resulleri tekzip etti 123 O vakit ki kardeşleri Hûd onlara demişti: siz Allahdan korkmaz

mısınız? 124 Haberiniz olsun ki ben size gönderilmiş bir Resulüm' emînim 125 Gelin Allahdan korkun ve

bana itaat edin 126 Buna karşı ben sizden bir ecir de istemiyorum. benim ecrim ancak rabbül'âlemîne

aidir 127 Siz her tepeye bir alâmet bina eder eğlenir misiniz? 128 Bir takım masnuat da ediniyorsunuz ki

sanki muhalled kalacaksınız 129 Hem tuttuğunuz vakit merhametsiz, cebbarcasına tutuyorsunuz 130 Artık

Allahdan korkun ve bana itaat edin 131 O Allahdan korkun ki size o bildiğiniz şeylere imdad buyordu 132

En'am, oğullar 133 Cennet gibi bağlar, bahçeler, menba'lar ile size imdad buyurmakta 134 Cidden ben

size büyük bir günün azâbından korkuyorum 135 Sen, dediler: ha va'zetmişin ha va'zedenlerden

olmamışın bizce müsavidir 136 Bu sırf eskilerin âdeti 137 Biz ta'zib olunmayız 138 Diye onu tekzib ettiler de

kendilerini helâk ediverdik. Şübhesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü'min olmadı 139 Ve

şübhesiz ki rabbın o, öyle azîz öyle rahîm 140

128. ﴿بِكُلِّ رِيعٍ﴾ her yüksek mevki; tepe ﴿آيَةٍ﴾ alâmet, burada büyük saray ve yüksek

köşk gibi ifrat bina ma'nâsına ﴿تَعَبُوثٍ﴾ oynuyorsunuz - abes, hakiki veya hukmî bir faidesi

olmayan oyun ve eğlence gibi boş şeyler, ya'ni ciddi bir maksadi meşru' olmaksızın mücerred binasile

sh:»3635

eğlenmek, iftihar etmek için yapıyorsunuz, yahud oyun yerleri yapıyorsunuz 129. ﴿مَصَانِعٍ﴾

Mısnain cem'ı yahud mas'nuun cem'ı ya'ni san'athaneler yâhud mas'nüat, bundan anlaşılıyor ki o zaman

sanayin bir ifratı varmış, cem'iyetin hakiki menafı, ma'neviyyatı, ahlâkı gözetilmiyerek maddî mas'nuat ile

zulm-ü cebr yapıyormuş.

﴿١٤١﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٢﴾ اذِ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ
صَالِحٌ اَلَّا تَتَّقُوْنَ ﴿١٤٣﴾ اِنِّى لَكُمْ رَسُوْلٌ اٰمِيْنٌ ﴿١٤٤﴾
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ ﴿١٤٥﴾ وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ
اَجَرِيْ اِلَّا عَلَى رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٤٦﴾ اَتُرَكُّوْنَ فِى مَا هٰهٰنَا
اٰمِيْنٌ ﴿١٤٧﴾ فِى جَنّٰتٍ وَعٰيُوْنٍ ﴿١٤٨﴾ وَزُرُوْعٍ وَنَخْلٍ
طَلَعَهَا هٰضِيْمٌ ﴿١٤٩﴾ وَتَنَحِيْتُوْنَ مِنَ الْجِبَالِ بِيُوْتًا فَاَرِهِيْنَ
﴿١٥٠﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ ﴿١٥١﴾ وَلَا تُطِيعُوْا اَمْرَ
الْمُسْرِفِيْنَ ﴿١٥٢﴾ الَّذِيْنَ يُّفْسِدُوْنَ فِى الْاَرْضِ وَلَا يَصْلِحُوْنَ
﴿١٥٣﴾ قَالُوْا اِنَّمَا اَنْتَ مِنَ الْمُسْحَرِيْنَ ﴿١٥٤﴾ مَا اَنْتَ
اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا فَاْتِ بَايَةَ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿١٥٥﴾
قَالَ هٰذِهِ نٰقَةٌ لِّهَا شَرْبٌ وَلَكُمْ شَرْبٌ يَوْمَ مَعْلُوْمٍ ﴿١٥٦﴾ وَلَا
تَمْسُوْهَا بِسُوْءٍ فَيَاْخُذْكُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٥٧﴾

sh:»3636

﴿١٥٧﴾ فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا نَادِمِينَ ﴿١٥٨﴾ فَآخَذَهُمُ الْعَذَابُ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٩﴾ وَإِنَّ
رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

Meali Şerifi

Semûd gönderilen Resulleri tekzib etti 141 O vakit ki kardeşleri Salih onlara demişti: Allahdan korkmaz

mısınız? 142 Haberiniz olsun ki ben size gönderilmiş bir Resulüm, eminim 143 Gelin Allahdan korkun ve

bana itaat edin 144 Buna karşı ben sizden bir ecir istemiyorum, benim ecrim ancak rabbül'âlemîne aiddir

145 Siz burada emn-ü eman ile bırakılacak mısınız? 146 O Cennetler, pınarlar 147 Lâtf tal'i sarkmış

hurmalar, ekinler içinde 148 Ki bir de dağlardan keyfli keyfli evler yontuyorsunuz 149 Gelin Allahdan

korkun da bana itaat eyleyin 150 İtaat etmeyin o kimselere ki 151 yer yüzünü gesada verirler de islâh

etmezler 152 Sen dediler: çok büyülenmişlersin 153 Sen bizim gibi bir beşerden başka nesin? Haydi

bir âyet getir eğer sadıklardan isen 154 Ha, dedi: işte bir naka ona bir şirb hakkı' size de ma'lûm bir günün

şirb hakkı 155 Sakın ona bir kötülükle ilişmeyin ki o yüzden sizi büyük bir günün azâbı yakalar 156 Derken

onu vurdular, fakat nâdim oldular 157 Çünkü kendilerini azâb yakalayiverdi şüphesiz bunda mutlak bir âyet

var öyle iken ekserîsi mü'min olmadı 158 Ve şüphesiz rabbın o, öyle azîz öyle rahîm 159

154. ﴿فَاتِ بَايَةَ﴾ haydi bir âyet getir - ya'ni Peygamber olduğunu alâmet olacak bir mu'cize

155. ﴿شَرِبُ﴾ hakkı şirb

sh:»3637

Fıkıhta içmek, hayvan ve tarla sulamak ve kullanmak için su almak hakkı, yalnız içmek için olan hakkı şefe

«dudak hakkı» denilir. Bir harktan böyle nevbete intifa' etmeğe «مهايئه» ta'bir olunur. Salih

aleyhisselâm Naka ile kavmı arasında suyu nevbete koymuştu.

﴿١٦٠﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦١﴾ اذْ قَالَ لَهُمْ
اٰخُوهُمْ لُوطُ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦٢﴾ اِنِّى لَكُمْ رَسُوْلٌ اٰمِيْنٌ
﴿١٦٣﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْا ﴿١٦٤﴾ وَمَا اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ

أَجْرًا إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾ أَتَأْتُونَ
الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٦﴾ وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ
مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٧﴾ قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَه
يَالُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٨﴾ قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ
الْقَالِينَ ﴿١٦٩﴾ رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٧٠﴾
فَنَجِّنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧١﴾ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ
﴿١٧٢﴾ ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٧٣﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا
فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذِرِينَ ﴿١٧٤﴾ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ
أَكْثَرَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

sh:»3638

﴿١٧٥﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾

Meali Şerif

Lût kavmı gönderilen Resulleri tekzib etti 160 O vakit ki kadeşleri Lût onlara demişti: siz Allahdan korkmaz mısınız? 161 Haberiniz olsun ben size gönderilmiş bir Resulüm, eminim 162 Gelin Allahdan korkun da bana itaat edin 163 Buna karşı ben sizden bir ecir de istemiyorum, benim ecrim ancak rabbül'âlemîne aiddir 164 Âlemîn içinden erkeklere mi gidiyorsunuz? 165 Bırakıyorsunuz da sizin için yarattığı çiftleri? Doğrusu siz insanlıktan çıkmış bir kavimsiniz 166 And ederiz ki dediler vazgeçmezsen ya Lût, mutlak ve muhakkak çıkarılanlardan olacaksın 167 Ben, dedi: doğrusu sizin amelinize buğz edenlerdenim 169 Biz de onu ve ehlini tamamen halâs ettik 170 ancak bir acüze kaldı 171 Sonra geridekileri hep tedmir eyledik 172 Ve üzerlerine öyle bir yağmur yağdırdık ki ne fena idi o münzerin yağmuru 173 Şübhesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserfisi mü'min olmadı 174 Ve şübhesiz ki rabbın o, öyle azîz öyle rahîm 175

173. ﴿مَطَرُ الْمُنْذِرِينَ﴾ münzerin yağmuru - inzar edilip de dinlemiyenlerin başına

yağdırılan taş yağmuru.

﴿١٧٦﴾ كَذَّبَ أَصْحَابُ لَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾ إِذْ قَالَ
لَهُمْ شُعَيْبٌ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ﴿١٧٨﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

﴿١٨٠﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ
 الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾ أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ
 ﴿١٨٢﴾ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٣﴾ وَلَا تَبْخَسُوا
 النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٤﴾
 وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأُولِينَ ﴿١٨٥﴾ قَالُوا إِنَّمَا
 أَنْتَ مِنَ الْمُسْحَرِينَ ﴿١٨٦﴾ وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ
 نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨٧﴾ فَاسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ
 السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٨﴾ قَالَ رَبِّيَ أَعْلَمُ بِمَا
 تَعْمَلُونَ ﴿١٨٩﴾ فَكَذَّبُوهُ فَاخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ إِنَّهُ كَانَ
 عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٩٠﴾ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
 مُؤْمِنِينَ ﴿١٩١﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩٢﴾

Eshabı Eyke gönderilen Resulleri tekzip etti 176 O Vakit ki Şuayb onlara demişti: siz Allahdan korkmaz
mısınız? 177 Haberiniz olsun ben size gönderilmiş bir Resulüm, emînim 178 Gelin Allahdan korkun ve
bana itaat edin 179 Buna karşı sizden

sh:»3640

bir ecir istemiyorum, benim ecrim ancak rabbül'âlemîne aiddir 180 Ölçeği tam ölçün de hak yiyenlerden
olmayın 181 Ve doğru terazi ile tartın 182 Halkın eşyalarını değerinden düşürmeyin ve yer yüzünü
ihtilâlcılıkla fesada vermeyin 183 O sizi ve sizden evvelki cibleti yaratan hâlıktan korkun 184 Sen, dediler:
muhakkak sihirli lilerdensin 185 Sen bizim gibi bir beşerden başka nesin, doğrusu biz seni her halde
yalancılardan sanıyoruz 186 Üzerimize Semâdan bir kıt'ayı düşürüver haydi sâdıklardan isen 187 Rabbim
a'lemdir, dedi: yaptıklarınıza 188 Hasılı onu tekzip ettiler, kendilerini de o zulle gününün azâbı aliverdi ki o
cidden büyük bir günün azâbı idi 189 Şüphesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserfisi mü'min olmadı
190 Ve şüphesiz ki rabbın o, öyle azîz öyle rahîm 191

176. ﴿أَصْحَابُ لَعِينَةٍ﴾ ESHABI Eyke, Eykeliler -Leyke kiraetlerine göre - Leykeliler. Eyke

yumuşak ağaç bitiren bataklık demek olup Medyene doğru sahili bahrde bir mevkin ismidir. Burada sakin

olan bir taife vardı, Şuayb aleyhisselâm, bunlara da meb'us olmuş idi. Lâkin onlardan değil, ecnebi idi.

Onun için «ehuhüm» denilmiyerek sadece Şuayb buyurulmuştur. Leyke «الايكه» nin nakl ile

okunuşu olabilirse de merkezleri olan kasabanın ismi de deniliyor. Ya'ni Leyke eshabı Hıcrın merkez

şehirleri imiş Şu halde Eshabüleyke, Eshabülhıcir demek olur. Bunların ticaret ile meşgul oldukları ve zalim

ve hilekâr buldukları anlaşılıyor.

182. ﴿الْقِسْطَاسِ﴾ KISTAS - Mizan: terazi kantar, çeki gibi vezin mıkıyası demektir ki aslı

Rumcadır denilmiş. 189. ﴿يَوْمِ الظُّلَّةِ﴾ zulle günü - rivayet olunduğuna göre Allah tealâ

bunlara yedi gün ve gece şiddetli bir hararet musallat kılmış, nefesleri tıkanıyormuş, evlerinin içlerine

sokulmuşlar duramamışlar, sahraya fırlamışlar, bir bulut Güneşe

sh:»3641

gölge olmuş, bir serinlik bir lezzet duyar gibi olmuşlar, birbirilerine bağırsarak altına toplanmışlar, o zulle, o

gölgelik min tarafillâh bir ateş halinde üzerlerine inmiş, hepsini yemiş bitirivermiştir. Bu suretle özürlerine

istedikleri gibi Semâdan bir kıta düşürülmüş demektir. Bu kıssa burada muhtasaran zikrolunan yedi

kissanın sonuncusudur. Peygamberleri teksib edenlere azâbın nüzulü bir âdeti cariyeye olduğu bu yedi

kıssa ile anlatılarak münkirlere tehdid ve Peygambere tesliye yapıldıktan sonra buyuruluyor ki:

﴿١٩٢﴾ وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٣﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ
الْأَمِينُ ﴿١٩٤﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٥﴾
بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٦﴾ وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٧﴾
أَوْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٨﴾
وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٩﴾ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا
كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠٠﴾ كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ
الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠١﴾ لَيُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ
﴿٢٠٢﴾ فَيَأْتِيهِمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٣﴾ فَيَقُولُوا هَلْ
نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٤﴾ أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٥﴾ أَفَرَأَيْتَ
إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٦﴾ ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ
﴿٢٠٧﴾ مَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمْتَعُونَ ﴿٢٠٧﴾

﴿٢٠٨﴾ وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٩﴾ ذِكْرًا
 وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢١٠﴾ وَمَا نَزَّلْنَا بِهِ الشَّيَاطِينَ ﴿٢١١﴾
 وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١٢﴾ إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ
 لَمَعَزُولُونَ ﴿٢١٣﴾ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ
 الْمُعَذِّبِينَ ﴿٢١٤﴾ وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٥﴾
 وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٦﴾ فَإِنْ
 عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٧﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى
 الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٨﴾ الَّذِي يَرِيكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٩﴾
 وَتَقَلُّبِكَ فِي السَّاجِدِينَ ﴿٢٢٠﴾ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ
 ﴿٢٢١﴾ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَنْ نَزَّلْنَا الشَّيَاطِينَ ﴿٢٢٢﴾ نَزَّلْنَا
 عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٣﴾ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ
 ﴿٢٢٤﴾ وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٢٢٥﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي
 كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٢٢٦﴾ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٧﴾

sh:»3643

﴿٢٢٧﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحٰتِ وَذَكَرُوا اللّٰهَ
كَثِيْرًا وَّانْتَصَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا ظَلَمُوْا وَسَيَعْلَمُ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا اَيَّ
مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُوْنَ ﴿﴾

Meali Şerifi

Ve hakikat bu (kur'an) rabbül'âlemînin şübhesiz bir tenkizilidir 192 Onu Ruhı emîn indirdi 193 Senin kalbin

üzerine ki o münzirlerden olasin 194 Açık parlak bir Arabi lisan ile 195 Hem o şübhesiz evvelkilerin

kitablarında da var 196 Onu Beni İsrail ulemasının bilmesi de onlara bir âyet (bir delil) değil mi 197 Eğer

onu Arabca bilmiyenlerin birine indirseydik de 198 o kendilerine kıraet etse idi yine iman etmiyeceklerdi

199 Biz onu mücrimlerin kalblerine öyle sokmuşuzdur. 200 İyman etmezler ana tâ o elim azâbı görecekleri

deme kadar 201 Ki geliversin de kendilerine ansızın, hiç farkında değillerken 202 Desinler ki acaba bize

bir müsaade edilir mi? 203 Ya şimdi azâbımızı iviyorlar mı? 204 Gördün a artık onlara senelerce zevk

ettirsek 205 Sonra kendilerine edilen vaid gelip çatarsa 206 O yaşatıldıkları zevkın kendilerine hiç faidesi

olmıyacaktır 207 Maamafih biz hangi memleketi helâk ettikse her halde onu inzar edenler olmuştur 208

İhtar edilmiştir, ve biz zulmetmiş değilizdir 209 Ve bunu Şeytanlar indirmedir 210 Bu onlara hem yaraşmaz

hem güçleri yetmez? 211 Onlar işitmekten sureti kat'ıyyede azledilmişlerdir 212 Binaenaleyh sakın Allah ile

beraber diğer bir ilâha çağırma ki o ta'zib edileceklerden olmıyasın 213 Hem en yakın hısımlarını inzar et

214 Ve sana ittiba' eden mü'minlere kanadını indir 215 Bunun üzerine sana ısyan ederlerse ben sizin

amellerinizden beriim de 216 Ve o, azîz rahime mütevekkil ol 217 O ki görüyor kıyam ettiğın vakıt seni 218

Ve secdekârlar içinde dolaşmanı 219 Çünkü o öyle semî öyle alîmdir 220 Haber vereyim mi size Şeytanlar

kimin üzerine inerler? 221

sh:»3644

Vebal yüklenici her bir sahtekâr üzerine inerler 222 Onlar kulak verirler ve ekseri yalan söylerler 223

Şairler, bunların arkasına da çapkınlar, sapkınlar düşer 224 Görmez misin bunlar her vâdide hayran olurlar

225 Ancak iyman edip iyi ameller işliyenler ve Allahı çok zikredenler ve kendilerine zulmedildikten sonra

öçlerini alanlar müstesna, yarın bilecek o zulmedenler hangi inkılâba münkalib olacaklar 227

192. ﴿وَأَنهٗ﴾ Ve hakikaten o - zikrolunan âyetleri nâtik bulunan Kur'an

﴿لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ şübhesiz rabbül'âlemînin bir tenzilidir. - Esasen onun kelâmı,

onun sıfatı olup hurufı Arabiyye ile bu elfazı geydirip indirten odur. Onun tarafından indirilmedi.

Rabbül'âlemîn ismine izafeti bu tenzil, Hak tealânın bütün âlemine şâmil bir terbiyesi ve re'feti ahkâmından

bulduğunu anlatmak « وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ » mazmununu

andırmak içindir. 193. ﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ﴾ rabbül'âlemînden onu o Ruhı emîn

indirdi (yâhud onunla o Ruhı emîn indi) -

RUHİ EMÎN, O EMÎN RUH, ya'ni Allah tealânın emanetini hâiz olan kemali emniyyetle vahyini Enbiyasına

iysal eyliyen ruh. Cibrili Emin aleyhisselâmdır. 194. ﴿عَلَىٰ قَلْبِكَ﴾ senin kalbin üzerine - ya'ni

sâde üzerine indirmede, kalbine, vicdan ve şuurun menatı olan mevcudiyetinin künhüne işletti, tamamen

hafızana verdi ve bütün bundaki ahlâkı ve ma'rifeti sana meleke kıldı.

Necmüddini kübrâ tefsirinde der ki: eğer Tevrat da Hazreti Musâya elvah ile indirilmeyip de böyle kalbine

indirilmiş olsa idi gadab zamanında onları elinden bırakıvermezdi ve ilmi ledünn öğrenmek için Hızrı

aramağa

sh:»3645

gitmezdi **اهـ** . Râbbül'âlemîn bunu böyle bütün kalbini kavramak üzere Ruhı emîn ile indirdi ki tamamen

emniyyet hasıl edip ﴿لَتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ﴾ o münzirlerden olasın ya'ni inzar ile

risaletleri meşhur olan balâdaki Peygamberler gibi Resuli emîn olup inzar edesin 195.

﴿بَلِسَانَ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ﴾ mübîn, ya'ni anlattığı açık ve güzel bir ifade ile anlatır bir Arabi

lisan ile - arabca haddi zatında her ma'nâyı iyi anlatabilen bir lisan olmakla beraber Kur'an onu en yüksek

bir nekahat ve vuzuh ile parlatmıştır.

Binaenaleyh yukarıdaki kıssalarla edilen inzarların ma'nâsını anlamamakta Arabların hiçbir uzrû yoktur.

196. ﴿وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ﴾ Bununla beraber o şübhesiz evvelkilerin kitaplarında

da vardır - ya'ni evvelki kitaplarda da bu Kur'anın zikri geçmiştir. Böyle olduğunu inkâr ediliyorsa 197.

﴿أَوْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ Beni

İsraîl ulemasının onu bilmesi bile onu inkâr edenlere bir delîl değil midir? - Beni İsraîl ulemasından bir

kısmı Tevrat ve İncilde aleyhissalâtü vesselâmın sıfat ve na'ti zikrolunduğunu söylüyorlardı. Kureyş de gidip

onlardan bu haberi öğreniyorlardı 198. ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ﴾

eğer biz onu Arabca bilmeyenlerin birine indirseydik - böyle bir mu'cize yapsa idik - de 199.

﴿فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ﴾ onlara onu o, okusa idi - ki bu surette okunan Kur'an haddi zatında bir mu'cize

olduğu gibi okuyuşda başkaca bir mu'cize olurdu ﴿مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ yine ona

inanmazlardı - acemî değil, pek a'lâ Arabca biliyormuş derlerdi.

sh:»3646

İşte bu Kur'anın Allahdan inme bir mu'cize olduğuna inanmayanlar böyle inadcı kâfirlerdir. 200.

﴿كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ Biz onu mücrimlerin kalblerine böyle

sokmuşuzdur. - Ma'nâsını anlarlar, fesahat-ü belâgatinin güzelliğini tanırılar, gerek nazmı ve gerek

ma'nâsındaki gayb haberleri i'tibariyle i'cazını ve tanzıyr edilemediğini bilirler ve evvelki kitablarda zikri

bulduğunu da duyarlar, fakat 201. ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ona iyman etmezler- mücrim oldukları

için inanmak işlerine gelmez, o inzarlar hoşlarına gitmez

﴿حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ ta ki o elîm azâbı görsünler - ya'ni azâbı görecekleri

lâhzaya kadar inanmazlar, görmek için inanmazlar 204. ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ şimdi

azâbımızı isti'cal mi ediyorlar? - Ya'ni azâb gelince « هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ » diyeceklerken şimdi «

﴿فَاتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ . ﴿أَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِّنَ السَّمَاءِ﴾ » diye

iviyorlar mı ? 205. ﴿أَفَرَأَيْتَ الْخُوءُ﴾

210. ﴿وَمَا تَنْزَلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ﴾ Bunu Şeytanlar alıp indirmedi - bir takım kâfirler

nübüvveti, bir kehanet gibi farz ederek Kur'anı kâhinlere edilen Cinn ve Şeytan telkinatı kabilinden

göstermek istemişlerdi. Bununla onlar reddediliyor. Ya'ni bunda hiç şeytanet eseri yoktur.

Rabbül'âlemînden onu o emîn Ruh indirdi, Şeytanlar değil 211. ﴿وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ﴾ o hem

onlara yaraşmaz - Şeytana yakışır bir şey değildir, şeytane zıddır ﴿وَمَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ hem de

güçleri yetmez - isteseler de yapamazlar 212. ﴿أَنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمْعَزُولُونَ﴾ çünkü

onlar işitmekten sureti kat'ıyyede ma'zuldürler - melei a'lâyı dinlemekten memnu'durlar. «

لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَيُقَذِفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ .

﴿دُحُورًا﴾ (vessaffat, kul uhiye bak)

213. ﴿فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ﴾

Binaenaleyh sakın Allah ile beraber diğer bir ilâha çağırma ki azâb edileceklerden olmayasın - ya'ni mâdam

ki hakikat böyledir, sen o inzar eden Peygamberlerden olasın diye bu Kur'an sana Allah tarafından Ruhi

emîn ile indirilmiş ve Şeytanlar işitmekten men'olunmuştur. O halde sen de Allahdan başkasına ne duâ et

ne da'vet. Peygambere bu hitabın böyle şirkten nehiy suretinde iyrad buyurulması tevhide da'vette ihlâsı

artırmak için bir tehyic ve diğer mükellefini tahzirda üsve olmak için bir incelikdir. 214.

﴿وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾ Hem en yakın hısımlarını inzar et - ya'ni evvelâ

içlerinde yaşadığın kendi hısımlarının en yakınlarından inzara başla.

Rivayet olduğu üzere bu âyet nâzil olduğu zaman aleyhıssalatü vesselâm Safaya çıktı, oymak oymak

bütün akrabasını çağırdı, hep yanına toplandılar «ben size: şu dağın arkasında düşman süvarisi va desem

bana inanırmısınız ? » buyurdu, evet dediler, «o halde ben size habci geldim, ileride şiddetli bir azâb var»

buyurdu. 215. ﴿وَإِخْفِضْ جَنَاحَكَ﴾ - Kanad indirmek, tevazu' ile merhamet ve şefekat

ma'nâsına istiareidir. ﴿لِمَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ - Mü'minlerden sana ittiba

edenlere ki gerek akribandan olsun gerek olmasın 216. ﴿فَإِنْ عَصَوْكَ﴾ yok sana ası olurlar,

ya'ni biat etmezlerse ﴿فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ben sizin amellerinizden

biriim mes'uliyetini kabul etmem. de 217. ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ ve o

azîzi rahîme, ya'ni düşmanlarını kahre ve dostlarına

sh:»3648

yardıma kadir olan Allah zülcelâle mütevekkil ol, o onların şerrinden seni muhafaza eder. 218.

﴿الَّذِي يَرِيكَ حِينَ تَقُومُ﴾ o rahim ki görür sen kıyam ederken - ya'ni namaza

bahusus teheccüde veya emir bil'ma'rufa ve l'lâi kelimetullaha kalkarken - seni 219.

﴿وَتَقَلُّبِكَ فِي السَّاجِدِينَ﴾ ve secde edenler içinde tekallübünü - namaz kılanlara

imam olarak harekâtını veya mü'minleri teftiş için içlerinde dolaştığını, yâhud l'lâi kelimetullahda mü'minler

arasında besayını, yâhud da vazifei risaleti iyfa için Enbiya miyanındaki hıdematını Bir de «dünyaya

gelinceye kadar mü'minden mü'mine atalarının sulbündeki intikalâtını» diye bir ma'nâ verilmiş ise de bu

intikal mazıyde olup âyetin siyakı ise hal ve istikbalde zâhir olduğundan bu ma'nânın burada istibatı baid

görünür 220. ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ her halde o , öyle semi' öyle alîmdir. - Bütün

söylediklerinizi işitir, niyetlerinizi bilir, ona göre ecrini verir. Binaenaleyh her vechile tevekkül-ü l'timada,

duâ ve ibadeta lâyıktır. 221. ﴿هَلْ أَنْبِئُكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنْزَلُ الشَّيَاطِينُ﴾

Şeytanlar kimin üzerine iner size haber vereyim mi? -Yukarıda Kur'anın Şeytan ilkaatı olamayacağı

anlatılmıştı, şimdi de Şeytanların kimler üzerine inecekleri anlatılarak Hazreti Peygamberin şahsiyeti

Muhammediyelerine Şeytanların yanaşamıyacağı antılıyor. Bakınız Şeytanlar kimin - üzerine inerler. 222.

﴿تَنْزَلُ عَلَىٰ كُلِّ آفَاقٍ آثِيمٍ﴾ her bir effâki esim üzerine inerler - nerede bir effâk:

çok yalancı: yalan uydurucu: iftiracı sahtekâr. Esim gûnahtan korkmaz, vebal yüklenici şirrir kimse varsa

onlara inerler. Şeytan inmek için evvelâ böyle gûnahtan vebalden çekinmez, sahteci şirrir, nüfusi habise

arar. Bu

sh:»3649

suretle gayei ittisal aralarındaki münasebet ve alâkaya göre olur. Bu ise ahlâkı Muhammedinin tamamen

hılâfınadır. Saniyen 223. ﴿يُلْقُونَ السَّمْعَ﴾ ki onlara kulak verirler - ya'ni vebalden korkmaz

sahtekârlar o Şeytanların ilkaatına kulak verir, dinlilmek için hazırlanırlar

﴿وَكَثَرَهُمْ كَاذِبُونَ﴾ ekserîsi yalancıdırlar - ya'ni söylediklerinin ekserîsini yalan söylerler,

şeytanlar onlara bir vehm-ü zann ilka eyler, onlar da kendi tehayülâtlarına göre uydurur uydurur söylerler, onun için kâhin sözlerinin ba'zısı rast gelse bile ekserîsi yalan çıkar. Muhammed aleyhisselâmın ahvali ve akvali ise böyle değildir. O bir çok mugayyebattan haber vermiş ve hepsi doğru çıkmıştır. Hiç yalanı işitilmemiş ve görülmemiştir. Bütün şiarı sıdıktır.

Kur'anın l'cazı hem ma'nâ ve hem lâfız cihetiyle olduğundan dolayı münkirler ma'nâdaki ledünniyatı Şeytan ve kehanete isnad etmek istedikleri gibi nazımdaki güzelliği de şiir kabilinden göstermek istedikleri için her ikisini de reddetmek üzere buyuruluyor ki:

224. ﴿وَالشُّعْرَاءُ﴾ Şâirler ise ﴿يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ﴾ onları çapkınlar ve sapkınlar

ta'kib ederler - hakk-u hakikat peşinde değil, mücerred hevâ ve hevesleri peşinde giden, hep zevk ve eğlence arayan şaşkınlar ve azgınlar onların ardına düşerler 225

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ﴾ görmez misin onlar her vâdide heyeman

ile hayran-ü sergerdan dolaşırlar- şiirde esas hüküm değil, sade nefsin hissiyatını, zevkını veya istikrahını gıcıklayacak duygulardır. Onun için şâirler eğri doğru, iyi ve kötü her mevzua dalar her vâdide otlar ve ifadede ne kadar hayret ve garama dalarsa o kadar müessir olacağından her telden çalmak için iyi ve

sh:»3650

kötü her vâdide mestâne dolaşırlar 226. ﴿وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَالًا يَفْعَلُونَ﴾ hem de

onlar yapmıyacakları şeyleri söylerler - kavilleri fillerini tutmaz, ve işte bu iki hasletlerinden dolayı da

arkalarına çapkınlar ve sapkınlar düşerler. Bu suretle bunlar da Muhammed ve Muhammedilere

benzemezler, Şeytânidirler. 227. ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾

Ancak iman edip salih ameller işliyenler - kavilleri fillerine uygun olarak salâh istiyenler

﴿وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ ve Allahı çok zikredenler - şiirlerinin ekserfisi tevhid ve tahmid-ü

temcid ile Allahı zikir ve masnuatından kudretini tezekkür ve 'lân ile taatine dair olanlar

﴿وَأَن تَصْرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا﴾ ve kendilerine zulmedildikten sonra öclerini

alanlar müstesnâ-şayed heciv söylerlerse kendilerine, ya'ni mü'minlere edilen zulmün öcünü almak,

söylenen hecvi reddeylemek için söylerler. İşte böyle mü'min, salih, zâkir ve mü'minlere edilen zulüm ve

haksızlığın öcünü alan hak müfaii Abdullah ibni Revaha ve Hassan ibni Sâbit ve Kâ'b ibni Malik ve Kâ'b

ibni Zeheyr gibi bülman şairleri o mezmun ahvalden müstesnadırlar, bunlar sâdıktırlar bunlara tabi' olanlar

gavün deęildirler. ﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾ o zulm

edenler ise yarın bilecekler hangi bir inkılâba yuvarlanıyorlar - yâhud hangi inkılâb meydanında

yuvarlanacaklar . Bu cümleinin zalimlere ne kadar şiddetli bir tehdid ifade ettiği aşikârdır. Ya'ni bu gün

müslimanlara zulm eden o zalimler bu günkü yaptıklarını öldükleri zaman anlıyacaklar. Aynı zamanda bu

cümle, dini islâmın Âlemde zalimlere karşı yapacağı hak ve adalet inkılâbının ehemmiyyetini ihtar

etmektedir ki istikbale teallük eden bu

sh:»3651

haberi gaybın ehemmiyeti derkârdır. Onun için mazıyden bunu izzah edecek bir misal, gelen süredeki

harıklarla izzah olunarak istikbâl tebşiyir olunacaktır.